maraton
step
Oksana
Vasjakinová

step

Oksana
Vasjakinová

step

přeložila
Alena Machoninová

Praha 2025
maraton

The translation was kindly supported by the Fund
for Central & East European Book Projects, Amsterdam.

Překlad laskavě podpořil Fond pro středoevropské
a východoevropské knižní projekty, Amsterdam (CEEBP).

Knihu finančně podpořilo Ministerstvo kultury České republiky.

Оксана Васякина
Степь

Copyright © Новое литературное обозрение, Москва, 2022

Czech edition © Maraton, 2025
Translation © Alena Machoninová, 2025
Afterword © Alena Machoninová, 2025

ISBN 978-80-88411-37-6

Když k ústím tureckých děl se připoutá,
step setřásá ze sebe řetězy,
váží kurhany a strhává,
nad jazykem potmě vítězí
a smyčku utahuje pevně,
na které nákladák lomozí.

Alexej Parščikov: *Step*

Zdánlivé mlčení stepi je její hlas…

Věra Chlebnikovová

Torzo

Jen ten, kdo by dokázal vnímat svou minulost jako výsledek tlaků a nouze, by byl schopen ji v každé přítomnosti nejvyšším způsobem zužitkovat. Vždyť to, co člověk prožil, lze v nejlepším případě připodobnit krásné soše postavy, jíž při převážení urazili všechny údy a z níž nezbývá než drahocenný kvádr, ze kterého má člověk vytesat obraz své budoucnosti.

Walter Benjamin: *Jednosměrná ulice*

1

Viděla jsem step z okýnka letadla. Víš, čemu se podobá? Podobá se šlachovitému kousku zežloutlého masa. Tmavě rezavé čáry jako mohutní hadi rozbrázdily písky, šedé řeky rozbrázdily písky. Step není poušť, je v ní vidět život. Šedé a světle modré rostliny. Cvrčící hmyz, studené užovky obojkové a mrštné užovky podplamaté v deltě Volhy.

Přemýšlela jsem, že step se podobá měkkému břichu. Z okýnka otcova kamionu bylo vidět, jak leží a jak se na ní převalují maličké pahorky. Step je písek provrtaný trávou a drobnými bělavými květinami. Nesmíš sjet z betonový silnice, říkal otec, stačí, abys zabočila doprava nebo doleva, kola uvíznou a máš to spočítaný. Když vezeš náklad, je vůbec lepší nedělat žádný blbosti, obzvlášť když jsou to ocelový trubky: auto je těžký, snadno nabírá rychlost, a když brzdíš, ještě dlouho jede ze setrvačnosti a nemůže zastavit.

Takhle s trubkami mířil otec nad ránem do Volgogradu. Ráno je ve stepi oslňující a růžové. Světlo okamžitě zalije veškerý prostor, protože ve stepi nenaráží na žádné překážky. Otec unavený po noci začal podřimovat, auto jelo po rovné silnici a spánek přikryl otce jako velká, teplá dlaň. Přemohl ho a trhl s ním, otce probudil skřípot a skučení. Auto jelo dál, ale pomalu. Otec se podíval do zpětného zrcátka, na silnici ležela velká bílo-modrá plechová placka. Dva opilí dopraváci se vraceli z nočního flámu a v rychlosti téměř dvě stě kilometrů za hodinu vletěli do protisměru. Po prázdné ranní silnici tam jel MAZ s trubkami a v jeho kabině spal můj otec. Maličký mrštný mercedes zajel pod

kamion, zlehka ho šťouchl do břicha, celý se zploštil a rozmáčkl přitom uvnitř dvě mužská těla zmalátnělá opilostí a spánkem.

Otec z toho vyvázl beztrestně, protože bylo jasné, že jenom mercedes si mohl dovolit takový manévr. Otec byl už skoro hluchý a skřípání kovu mu ve spánku nepřišlo strašné. Tak a teď jsem se vám za všechny pomstil, říkal otec naivně. Smrt dopraváků, kterou způsobil jeho MAZ, mu připadala spravedlivá. Otec necítil vinu, vždyť ani žádnou nenesl: dokonce i kdyby zabrzdil, stejně by ze setrvačnosti ještě chvíli jel a uhnout nebylo kam. Na místo přijeli jiní dopraváci, rozhodili rukama – nehoda. Zkontrolovali otcovy doklady a faktury na trubky. S lítostí konstatovali, že kdyby se otec probudil o půl hodiny později, ty dva by na silnici nepotkal. Mercedes pod něj zajel jenom pár kilometrů před odbočkou na obec, kam jeli nocovat. Otec souhlasně zamručel a pomyslel si, že smůlu měli proto, že si nešel lehnout vůbec, a taky proto, že jsou to kreténi.

Když vezeš slepice, jedeš za ustavičného kdákání. Nakládají se prostě pod plachtu – jedna plochá klec se postaví na druhou. Cestou slepice chcípají a v horku zasmrádají. Když se vytáhne celá spodní vrstva, jsou tam ochablá zrzavá a bílá tělíčka, všechna jsou mrtvá nebo přichcíplá: podlaha korby je plná tmavých páchnoucích skvrn a bílo-šedého trusu. I po melounech je to náročné, na hrbolech praskají a vytékají. Potom kysnou a zapáchají. Po takovém nákladu musíš vzít koště a pořádně zamést mokrou prkennou podlahu, potom musíš silným proudem vody vyplavit zažrané kousky trusu, krve a vláknité melounové dužiny. Otec rád

vozil trubky. Říkal, že trubky neumírají ani se nekazí. Vezmeš je a vezeš, a když zastavíš, nemusíš je hlídat, nikdo ti je neukradne, jsou těžké. Jednou mu ukradli kamion s trubkami, ale o tom ti povím později.

Dřív byla step zahradou. Lidé v ní vybudovali zavlažovací systémy a pěstovali ve stepi všechno, co chtěli: ve stepi je hodně slunce a lidé za léto sklidili i tři úrody. Nachová masitá rajčata „býčí srdce“, zrzavé tykve, okurky a obilí. To všechno ve stepi rostlo. Když se na ni podíváš dnes, máš pocit, že je to jenom slanisko s blankytnými obláčky manovce. Ale není to tak: když se stepi dá voda, je schopná ledasčeho.

Potom lidé odešli. No odešli… Lidé se přestali o tuto zemi starat. Nastaly jiné časy. Sovchozy se rozpadly, jako se rozpadá slupka od cibule. Ale trubky od zavlažovacích systémů zůstaly. Už nikomu nepatřily. Zůstaly jako obyčejné věci pochované v písku a stepních rostlinách.

Ptáš se, jak si lidé trubky brali, prostě si je brali, kradli je. Země už není ničí a nic na ní neroste, jenom trubky v ní chátrají. Drobní podnikatelé si přes dispečera objednají kamion, ten přijede k poli a tam jeřáb po krajích vytahuje trubky z písku. Naloží je a pošlou do Moskvy, aby je přes Moskvu prodali v Astrachani. Otec jednou takhle přivezl náklad na sklad v Moskvě, kousek od výpadovky na Kaširu. Stál tam pár dní, čekal, až mu řeknou, kde to má vyložit. Zavolali mu ráno a řekli, ať to veze zpátky, k Volgogradu. Papíry přepsali, na faktuře udělali přirážku k ceně a poslali otce zpátky. Tam, kde ty trubky vykopali. Takhle se z ničeho a z ustavičného pohybu sem a tam dělají peníze. Jednou jsem se otce

zeptala, jestli se nebojí vozit takhle nesmyslně trubky do Moskvy, aby je potom zase vezl zpátky. Otec odpověděl, ne, nebojím se, hlavně když platí.

Dispečerka Raisa zavolala otci: řekla, že budou trubky. Přijeli jsme na místo u Kapustina Jaru. Zůstali jsme stát uprostřed stepi. Ale nikdo nepřijel druhý den ani pozítří. Zato zavolali a slíbili, že přijedou za dva dny: něco drhlo s technikou, buď se jim rozbila, nebo ji nestačili ukrást. A tak jsme vyrazili na nejbližší tržiště. Koupili jsme vodku, karton cigaret, pár konzerv slazeného kondenzovaného mléka a masa ve vlastní šťávě, dvě cihly žitného chleba a trochu piva. Pivo jsem vypila cestou na parkoviště, dokud bylo studené.

Hned jsem se otce zeptala, jak dlouho budeme čekat. Nevěděl, jak dlouho. Nikdo nevěděl, jak dlouho. Všechno záleželo na náhodě, a tak času byla najednou spousta, nedal se řídit a byl zároveň naprosto nezávazný. Čekání začalo být zajímavější. Snědla jsem všechnu chlebovou kůrku, kterou jsem si namáčela v kondenzovaném mléku. Potom jsem na hořáku uvařila těstoviny. Step je otevřená a člověk jako by v ní byl nahý. Šedý kamion stál uprostřed roviny porostlé manovcem a pelyňkem a my jsme v tom kamionu žili pět dní, dokud nám neposlali jeřáb, aby naložil trubky.

Čekat v tomhle světě, ve světě rozprostřeného šedého prostoru, znamenalo pohánět události a vnucovat jim svoji vůli. *Čekat* bylo něco zakázaného. Museli jsme jednoduše žít. Prožívat každou chvíli, příjem potravy i vykonávání potřeby. Klidně a pozorně žvýkat prosté jídlo, kouřit modré winstonky, které přes noc nasákly vlkem a praskaly. Dělat všechno s chutí. Život je krátkej, řekl otec, vylítneš z kundy a už míříš do hrobu.

Hned první den jsem vyskočila z kabiny a vydala se pryč od silnice k obzoru. Šla jsem, abych kamion ztratila z dohledu, ale pořád jsem ho měla za zády. Šla jsem a šla, ale kamion ne a ne zmizet, potom jsem byla už úplně vyčerpaná, stáhla jsem si kalhoty a dřepla si na bobek. Pramínek moči se vyhrnul mezi sandály a unášel droboučké úlomky mrtvých travin a bílý moučný prach. Nebe je večer ve stepi něžné, někdy je šedomodré, ale bývá i růžové jako jazyk. Na takovém světlém nebi jsou jako plátna roztaženy dlouhé, bílé mraky. Nefouká a všechno je nehybné, čas neběží, mraky se zastavují nad zemí. Pomalu se stmívá a jenom tma ukazuje, jak se tady, ve stepi, něco mění.

Vracela jsem se a kamion byl čím dál větší. Potom jsem už nechodila do stepi, ale jednoduše jsem si zalezla za kolo na místě, kam otec neviděl, a čůrala jsem.

Ve stepi všechno zmírá nudou. Jedli jsme rozvařené bílé těstovinové mušle a pili vodku. Bylo vedro a ve vedru jsem nebyla opilá, ale otupělá a mlčenlivá. I otec byl z vodky nevrlý, a když si zanadával, usnul na svém umaštěném lehátku.

Přes den hukot stepi překrývá ostré, nepřekonatelné světlo. Díváš se na ten prostor a nic jiného než údiv cítit nemůžeš. Údiv nad tím, že step je nekonečná a neustále ti leze do očí. A není v ní místo, kde by ses před ní přes den schovala, musíš ji snášet, vnímat a přijímat takovou – velikou, mírně osiřelou a jednotvárnou.

Noc ve stepi je ohlušující. Je černá a rozléhá se v ní takový cvrkot, že se ti zabodává do těla jako tisíc jehel. Je těžké v ní spát, jako by se na tebe celá vrhala.

Noční step je vojsko lukostřelců, kteří na tebe namířili své černé elektrické šípy.

Tráva neustále šeptá, šeptá o strašném nebezpečí, cvrčci řvou a z nočního dusna je pro tebe samotnou tvé tělo hmatatelné. Jako by tě někdo v noční stepi poléval krví, omamná vůně vychládajícího pelyňku a bolehlavu se směšuje s pachem tvého potu a jiných slaných výměšků. V noční stepi poznáváš své tělo na skrovných prošoupaných prostěradlech. Strašně a mučivě z toho bolí hlava. Vítr přináší zápach spáleniny a výkalů. Step útočí a ty ležíš v kabině kamionu, jako bys byla nahá, a díváš se z černého okna.

Hmyz ve stepi cvrčí, ale není vidět. Ptáci prolétnou stepí zabraní do hry a zmizí v nebi, v dalekém tichu. Ve stepi není nic, čeho se může oko chytit, ve stepi je jenom dálka. Občas vítr přinese kousek plastového kelímku, zvedneš ho a on se ti rozpadne v dlani jako prastarý pergamen. Ve stepi se všechno rozpadá a trouchniví. Otec vyhazoval nedopalky a lahve od hruškové limonády rovnou z okna, zeptala jsem se ho, proč to dělá, odpověděl mi, že step si je vezme. Step si brala všechno a nebylo jasné, kde to mizí. Všechno se v ní rozpadalo a zanikalo, jako by byla polem ničivého zvuku, který na molekulární úrovni likviduje jakýkoli předmět, který se do něj dostane.

Otec step miloval. Nejspíš proto, že celá byla prostorem neschopným oponovat. Nikde nekončila a jakékoli nebezpečí v ní bylo možné uvidět z dálky. Ve stepi žily maličké užovky a zmije, ale bály se hluku a neukazovaly se. Někdy se stepí přehnal chomáč stepního běžce. Ve větru se jeho pohyby zdály tak trochu zvířecí a on

sám vypadal jako dýchající tělo. Ale chomáč byl mrtvý, i když ve svém pohybu rozséval bílá, suchá semena.

Víš, otec neměl nic jiného než step, kterou vnímal jako svůj domov, miloval step kvůli prostoru. Nic vlastního neměl. Místo v garáži pro kamion nepatřilo jemu, ale kdovíkomu. Aby tam mohl zaparkovat, vzal nejdřív maličký poškrábaný samsung a napsal někomu esemesku. Neuměl v ní udělat mezeru, stejně jako neuměl z malého písmene udělat velké. Proto všechny jeho esemesky byly s malými písmeny a tečkami místo mezer. Jako řetěz na kole. Když mu nikdo neodpověděl, zavolal, aby se zeptal, jestli je volno na parkovišti. Nikdy ho neodmítli a on tam se svým MAZem zastavil, aby uklidil v kabině a dal auto do pořádku. Nemysli si, vždycky bylo co opravovat.

Ani MAZ nebyl jeho. Půjčil si ho od někoho, aby si vydělal. Na koupi vlastního auta by potřeboval spoustu peněz, a ty nikdy neměl. Miloval tenhle prostor proto, že za něj nemusel utrácet, aby ho měl u sebe a pořád na očích. Prostor byl k mání jen tak a otec upřímně nechápal, jak svět může být vůči němu tak lakomý.

Proslýchalo se, že brzy zavedou systém Platon, a to se pak nebude muset platit jenom dispečerce, ale i státu. Za co mám platit, ptal se otec. Že prej za ty peníze opraví silnice, že prej je svým nákladem ničíme. Ale k čemu jsou silnice, ptal se. Jsou přece od toho, aby se po nich jezdilo. A silnice je čí, státní, takže patří člověku, řidiči a kamioňákovi. Platím Raise a jsem vedenej na úřadu dálkový přepravy, tam platím daně. Proč bych měl platit ještě za silnice? Jakmile přijedem do Volgogradský oblasti, uvidíš, jaký tam maj silnice. Volgogradu říkám Kreténograd, protože tam maj vzteklý

policajty a silnice tam neopravujou, daj na to akorát pár záplat a jsou s tím hotový. Ale co když se po těch záplatách projedu se svým Kámošem? Maj po opravě. Protože všechno se musí dělat poctivě a na dlouho. A ne jako tihle kreténi. Když jsme vjeli do Volgogradské oblasti, začal hlasitě a sprostě nadávat. Rozdíl jsem cítila vlastním zadkem: silnice byla tak špatná, že otec zastavoval každých sedmdesát kilometrů, aby si odpočal od drncání. Z drncání jsem ztratila chuť k jídlu a kouřit za jízdy bylo vůbec odporné. Ale stejně jsme kouřili jednu za druhou. Ne kvůli požitku, ale z nudy a z bezmoci nad volgogradskou silnicí.

V garáži chlapi tvrdili, že kvůli reformě dálkové přepravy nejenomže otec bude muset platit rubl padesát za kilometr, ale ještě s tím bude spojený systém dohledu na odpočinek a práci řidičů. S pomocí tohohle zařízení budou otce sledovat: jak dlouho jede a jak dlouho odpočívá. Když bude pracovat přesčas, bude ho ten systém automaticky pokutovat. Jsem přece soukromník, říkal otec. Nemám kdy odpočívat, nemám plat jako chlapi z Magnitu. Ti si jezděj německejma MANama, na povel spěj, na povel jeděj a serou. Maj tam v kabině kameru. Jsou jako králíci, dělaj všechno podle rozvrhu. A řeknu ti, dělaj to pěkně s rozvahou. Spěj a firma jim platí. Já spát nemůžu, říkal. Moje hodina spánku je drahá. Míň se vyspím, dýl pojedu – takže to rychlejc přivezu a už se budu moct chystat zpátky. Volat Raise a ptát se, jakej tam maj náklad. Proč já, svobodnej člověk, mám jezdit nebo nejezdit podle toho, jak si písknou.

Nebyl lakomý, peněz mu nebylo líto za nic. Prostě s nimi neuměl zacházet. A za MAZ platil někomu jednou měsíčně patnáct nebo dvacet tisíc a za stejnou

částku ho ještě opravoval a myl. Ani papíry na tenhle MAZ neměl. Stejně jako je neměl ani na ladu. Auto si prostě půjčil od nějakého známého a jednou měsíčně mu ho vracel, aby si ten známý zajel, kam potřebuje, a dával mu za to trochu peněz.

Jednou když se vracel po třech jízdách domů, strčil veškerý svůj výdělek pod potah sedadla spolujezdce a stáhl obě okýnka. Byla polovina jara. Víš, jak kvete step na jaře? Nadechneš se pelyňku a hotovo, už vdechuješ step. A k tomu ještě ten růžový keř, má drobné kvítky, kvetou jako ostrovy růžového oparu. Když se té vůně nadechneš, nepocítíš ani tak bezbřehou svobodu, ale jako bys vdechovala stesk. Smutnou osiřelost. Otec otevřel všechna okýnka v kabině, aby vdechoval step, aby cítil tuhle osiřelost. Zapnul kazeťák, přehrávač na cédéčka nikdy neměl, v přihrádce našel kazetu *Zlaté hity Michaila Kruga*. Pustil ji a jel svým svobodným prostorem. Jel a zpíval… nebo spíš radostně kvílel. A potom periferním viděním zahlédl, jak z jeho okýnka vylétají rezaví ptáci. To step zpod potahu sedadla spolujezdce vytahovala jeho výdělek. Tyhle pětitisícovky bylo marné hledat, vzala si je step.

2

Řekla jsem ti, že step se z okýnka letadla podobá měkkému břichu. Ve skutečnosti je to tvrdý, větrem slisovaný béžový písek. Step je těžká. Díváš se na ni

z okýnka: připadá ti přívětivá, poprosíš ji – schovej mě u sebe za kopečkem v bílé trávě – a ona tě začne lákat záhybem na svém břiše. Ke kopečku půjdeš dlouho a ukáže se, že je plochý a tvrdý a není za ním místo, kde by ses mohla schovat.

Plastická páska z magnetofonové kazety se zachytila o ostrou pevnou travičku a píská ve větru. Je už celá světle modrá, vybledla na slunci, a travička se ve větru kývá. Kývá se jako člověk, odevzdaně. Všechno se tu pohybuje a někam jde. Vítr žene mraky, pohání odřezek plastové lahve. Někdo ho používal jako naběračku. Vítr ho unáší a unáší, je slyšet nekonečný šelest všeho, co je kolem. Šelest se obrací k tobě, ale neslyší tě. Máš strach ze slepoty kruté jižní přírody. Ale neboj se.

Proč jsem si myslela, že step je přívětivé měkké břicho? Jeli jsme dva dny z Astrachaně do Moskvy. Otec dostal zakázku, jel prázdný, aby z Moskvy přivezl *slípky*. Jeli jsme nalehko, ale auto, které lehkost neznalo, se kdovíproč našemu veselému pohybu bránilo. Kámoš, tak otec říkal svému tahači, chcípal a uvnitř něco klapalo.

Měli jsme jet den, ale jeli jsme dva. Otec vezl mě a moji milenku Lízu. Líza byla malá, a tak jsme ji posadili do spací kabiny, a když jsme projížděli stanovištěm dopravní policie, schovali jsme ji za závěsem. Jako bychom jeli sami dva. Protože ve třech se v MAZu jezdit nesmí.

Líza se jela hlásit na Školu moderního umění, ale poprosila, abychom ji vysadili před Moskvou, v Uljanovsku. Tam na ni čekal někdo jiný. Já jsem jela studovat do Literárního institutu. Měla jsem na téhle cestě cítit hrdost, ale cítila jsem jenom upatlanou trapnost.

Otec měl rád Maxima Gorkého. Institut, do kterého

jsem jela studovat literární řemeslo, se jmenoval na jeho počest. Otec říkal, že Gorkij byl bosák, jako všichni kolem něj, jako sám otec. Z vědomí, že jsem bosačka, mi bylo trapně. Bylo mi trapně kvůli mojí chudobě a opuštěnosti. Bylo mi trapně i kvůli prostotě, se kterou si otec Gorkého přivlastňoval. Věřil, že Gorkij byl poctivý člověk z nižších vrstev, a tak to taky bylo. Gorkij byl do stáří v nitru žebrák a neuměl zacházet s tím, co za života nastřádal. Uměl jen rozdávat. Otec byl stejný, neuměl žít z peněz. Uměl žít na cestě.

Zeptáš se, co je to žít na cestě. Otec říkal, že každý pořádný kamioňák se dokáže umýt litrem a půl vody a pár kapkami jaru. Nejradši měl Fairy. Bylinková tekutina ostře páchla a dobře pěnila. Jarem myl sebe, nádobí i všechno, co se v autě muselo umýt. Tak vypadala jeho omezená a skromná každodennost, žádnou jinou neměl. Jíst, pít, být přiměřeně čistý a být na cestě.

Postavil poškrábaný kanystr na stupátko svého kamionu. Kanystr měl ocelový kohoutek, aby voda zbytečně netekla. Kohoutkem se muselo otáčet opatrně a voda se musela používat po kapkách. Otec si pečlivě namydlil ruce a obličej jarem, ze kterého se rychle udělala hustá, jednolitá pěna: na předloktích mu zpočátku zšedla a potom úplně zčernala od mazutu a nafty nalepených na rukou.

V kabině měl maličkou postel se žlutým, zašlým prostěradlem, kde během jízd spal. Spací kabina měla dvě patra jako v lehátkovém voze, předpokládalo se, že kamioňák má jezdit se střídačem, aby se nenudil a měl někoho k ruce. Otec zastavoval u hlošinového houští na parkovišti pro kamiony, zatahoval vybledlé

kalikové závěsy ze starých prostěradel a spal. Kamion se musel zaparkovat tak, aby zprava i zleva stála jiná auta. Jinak v noci přijede chladicí vůz Magnitu a žádné spaní nebude, jenom utrpení. Parkovištím, kde stály chladicí vozy, se vyhýbal. Hrčí, hajzl, říkal otec, sám to ve svý zvukotěsný kabině s klimoškou neslyší. Ale co mám dělat já? Klimošku nemám, a abych měl chládek, spím s otevřenejma oknama.

Jeli jsme ve třech a rozhodli jsme se, že na noc nebudeme stavět na parkovišti, bylo daleko. Zastavili jsme na odpočívadle u silnice. Otec se zeptal, jak budeme spát. Postele jsou jenom dvě a my jsme tři. Řekla jsem, že se vyspíme ve stepi. Sežerou vás mušky, namítl otec. Odpověděla jsem: Ale ne, schováme si hlavu do spacáku. Chvíli se hrabal ve věcech na svém lehátku a dal nám světlou flanelovou deku, abychom si ji rozložily na zemi a měly měkčí spaní.

V černé noci jsme se mlčky vlekly stepí, celá ve tmě zářila. Step se třpytila a vypadala jako moře černé jedovaté tekutiny. Vypadala jako ropa a řvala. Šly jsme, abychom si našly dobré místo na spaní.

Ale žádné vhodné místo nebylo. A čím hlouběji jsme pronikaly do stepní tmy, tím hůř mi bylo z její bezednosti. Každý plácek byl plný tvrdých trsů šedivých travin. Nakonec nás chůze unavila a rozhodly jsme se, že si místo pro nocleh vyčistíme.

Líza držela kapesní baterku, která se ustavičně vypínala. Světlo z ní mířilo na maličké stepní kamínky a hrbolky, takže černé stíny byly v mdlém žlutém světle ještě černější. Byly tak černé, jako by je někdo vyřízl do obalu světa.

Hvězdy dávaly málo světla. A reflektory MAZu vrhaly paprsky na silnici. Naše stíny byly děsivé a samostatné. Klekla jsem si a odhodila velké kameny. Roztáhla jsem tenkou flanelovou deku a položila na ni spacák. Lehly jsme si, ale bylo to bolestivé – do zad se nám zabodávaly kameny a hrbolky ztvrdlého stepního písku. Ale mlčela jsem, protože jsem si myslela, že když dám před Lízou najevo, že se mi špatně leží, nepromine mi moji slabost. Líza taky mlčela. Nevím, jestli ji bolelo ležet na té tenké podložce. Nemluvily jsme spolu. Neměly jsme o čem mluvit. Byly jsme prostě spolu.

Ležely jsme mlčky v černé stepní noci. Kolem nebylo nic. Jen někde v dálce rachotil MAZ, otec ještě nespal. Slyšela jsem jeho radostné kvílení, s nímž se obvykle před spaním myl. Step nesla zvuk jeho hlasu a nesla hluk kolem projíždějících aut. Nesla nad sebou slabý cvrkot cvrčků. Něco mi prasklo u ucha. Otočila jsem hlavu a uviděla velkého brouka. Byl leskle hnědý a tvrdý. Kmital nožičkama po šusťákovém podhlavníku spacáku. Nožičky mu na tmavě modrém materiálu klouzaly a brouk jimi bezmocně pohyboval jako člun s vesly, který pluje proti proudu. Nemohla jsem vydržet, jak se brouk trápí, a odcvrnkla ho do trávy. Tam se s bzukotem vzpamatoval z bezděčného letu a pomalu se vznesl nad zem, udělal kruh a trhaně odletěl do tmy.

Noc cvrčela. Ležela jsem a pozorně se dívala na nebe provrtané světlem bílých hvězd. Abych ho obsáhla, nestačily mi oči, a ani tělo mi nestačilo, abych ho vdechla. Nebe se na mě dívalo černotou. Lepkavá studená dlaň dolehla na mé předloktí. Otočila jsem hlavu a vzpomněla si, že noc musím sdílet s tichou, mlčenlivou Lízou. Ležela se zavřenýma očima a já jsem viděla

přesné jemné záhyby kůže na jejích zavřených víčkách. Líza klidně dýchala a potom otevřela oči a obrátila se na bok, aby na mě viděla.

Otočila jsem hlavu a uviděla její bílý obličej s úzkými rty a nosem. Zeptala se, proč mlčíme. Neměla jsem jí co odpovědět.

Položila mi ruku na břicho a neohrabaně zajela dlaní dolů pod džíny. Chytila jsem její ruku a odtáhla ji ze svého břicha.

Vždycky jsem mluvila se stepí. Když jsem se v ní potřebovala vyčůrat, říkala jsem: Ahoj stepi, přišla jsem se vyčůrat. Před nocí jsem zašeptala slova díků do pichlavého hrbolku u kořene trav. Hrbolek se podobal zadku velkého zářivého čmeláka. Přijal můj šepot a zvuk zmizel někde tam, uvnitř.

Černé noční nebe vychladlo a všechno kolem pokryla studená rosa. A po ní se probudily drobné mušky, které na nás zaútočily spolu s nesnesitelným ranním sluncem. Nalepily se nám na obličej, a vlhká kůže, která přes noc vyloučila lesknoucí se mastnotu, byla ještě těsnější. Před oslňujícím světlem stepi se mi chtělo utéct. Ale ještě víc se mi chtělo utéct před vlastní kůží, byla nesnesitelná.

Ležela jsem zničená, bolelo mě břicho. Světlé džíny byly špinavé od hnědočervené krve. Step si v noci vzala poplatek za nocleh.

Otevřela jsem oči. Step do mě pronikala v podobě nevyhnutelné bolesti. Líza spala. U hlavy se jí bělala maličká lebka stepního hlodavce. V noci jsme si jí nevšimly a jenom náhodou ji nerozšláply. Líza se probudila a já jsem jí ukázala lebku. Kosti mrtvého zvířete ji zaujaly. Sfoukla z lebky prach a trávu, palcem odloupla